

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 2.12.2013
COM(2013) 777 final

KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

**VIIMEINEN SEURANTAKERTOMUS TOISEN SUKUPOLVEN SCHENGENIN
TIETOJÄRJESTELMÄN (SIS II) KEHITTÄMISESTÄ**

Tammikuu 2013 - Toukokuu 2013

SISÄLLYS

KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

VIIMEINEN SEURANTAKERTOMUS TOISEN SUKUPOLVEN SCHENGENIN TIETOJÄRJESTELMÄN (SIS II) KEHITTÄMISESTÄ

1.	Hankkeen tilanne.....	3
1.1.	Edistyminen tarkastelujakson aikana	3
1.2.	Testaustoimet	3
1.3.	SIS II -verkon turvallisuus	5
1.4.	Siirtyminen SIS 1+ -järjestelmästä SIS II:een	5
1.4.1.	Oikeudellinen kehys.....	5
1.4.2.	Edellytykset järjestelmän käyttöönotolle	5
1.4.3.	Tietojen tekninen siirtäminen.....	6
1.4.4.	Siirtyminen järjestelmästä toiseen.....	7
1.4.5.	Intensiivinen seurantakausi	8
2.	Hallinnointi	8
2.1.	Rahoitus.....	8
2.1.1.	SIS II -järjestelmän talousarvio.....	8
2.1.2.	Lisärahoitus jäsenvaltioiden toteuttamaan kehittämistoimintaan	8
2.2.	Operatiivinen hallinnointi	9
2.2.1.	Siirtyminen C.SIS-järjestelmään (Schengenin keskustietojärjestelmä).....	9
2.2.2.	Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaava eurooppalainen virasto (eu-LISA).....	9
2.3.	Projektinhallinta	10
2.3.1.	SIS II -ohjelman hallintoneuvosto	10
2.3.2.	SIS-VIS-komitea (SIS II).....	10
2.3.3.	Kansalliset suunnittelutoimet ja niiden koordinointi	10
2.3.4.	Neuvosto	10
2.3.5.	Euroopan parlamentti	11
2.3.6.	SIS II -tiedotuskampanja.....	11
2.3.7.	Riskienhallinta.....	11
3.	Ensisijaiset tavoitteet tulevaisuudessa.....	12
4.	Päätelmät	12

Johdanto

Tämä seurantakertomus on viimeinen kertomus, joka esitetään neuvostolle ja Euroopan parlamentille siirtymisestä Schengenin tietojärjestelmästä (SIS 1+) toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmään (SIS II) 24 päivänä lokakuuta 2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1104/2008¹ 18 artiklan ja samasta asiasta 24 päivänä lokakuuta 2008 tehdyn neuvoston päätöksen 2008/839/YOS² 18 artiklan mukaisesti, sellaisena kuin ne ovat uudelleenlaadittuina (niin sanotut siirtymissäädökset).

Tässä kertomuksessa kuvataan tammikuun 2013 ja edellä mainittujen siirtymisvälineiden voimassaolon päättymispäivän, 8 päivän toukokuuta 2013, välisenä aikana tehtyä työtä toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän (SIS II) kehittämiseksi ja SIS 1+ -järjestelmästä SIS II:een siirtymiseksi.

1. HANKKEEN TILANNE

1.1. Edistyminen tarkastelujakson aikana

Keskusjärjestelmän ja kansallisten järjestelmien kehittämisessä edistyi tasaisesti ja sen ansiosta kaikki tietojen siirtäminen SIS 1+ -järjestelmästä SIS II:een valmistelevat toimenpiteet saatiin loppuun tällä kertomuskaudella. Siirtymisprosessi sujui onnistuneesti. Uuteen järjestelmään siirryttiin 9. huhtikuuta 2013, ja järjestelmä toimi kitkattomasti sitä seuraavan intensiivisen seurantakauden aikana.

1.2. Testaustoimet

Vuonna 2012 tehtiin sarja testejä, jotka oli suunniteltu varmistamaan kansallisten järjestelmien ja keskusjärjestelmän asianmukainen toiminta, suorituskyky ja vuorovaikutus. Muutamat jäsenvaltiot suorittivat tammikuussa 2013 tarvittavat uusintatellit, koska joissakin testeissä saadut tulokset olivat riittämättömät. Kuten aiemmassa kertomuksessa todettiin, Suomi kohtasi suuren teknisen takaiskun kansallisen järjestelmänsä kehittämisessä ja valitsi varasuunnitelman, joka perustuu vaihtoehtoiseen tekniseen ratkaisuun. Suomi teki uudelleen kaikki lopputellit, myös kattavan testin, jotta se olisi muiden jäsenvaltioiden kanssa samalla viivalla siirtymisprosessin alkaessa. Komission, jäsenvaltioiden ja päätoimeksisaajien edustajista koostuvan SIS II -ohjelman hallintoneuvoston tuki osoittautui tärkeäksi tekijäksi tämän lisätoimenpiteen onnistumisessa.

(a) *Laajennettu yhteensopivuustesti (Compliance Test Extended, CTE)*

Suomi läpäisi viimeisenä valmiuden saavuttaneena jäsenvaltiona testin, jolla varmennetaan, että kansalliset järjestelmät vastaavat SIS II -järjestelmän eritelmiä, vuoden 2013 alussa, jolloin se siirtyi niiden jäsenvaltioiden joukkoon, jotka joutuivat tekemään kattavan testin uudelleen.

¹ Neuvoston asetus (EY) N:o 1104/2008, annettu 24 päivänä lokakuuta 2008, siirtymisestä Schengenin tietojärjestelmästä (SIS 1+) toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmään (SIS II) (EUVL L 299, 8.11.2008, s. 1).

² Neuvoston päätös 839/2008/YOS, tehty 24 päivänä lokakuuta 2008, siirtymisestä Schengenin tietojärjestelmästä (SIS 1+) toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmään (SIS II) (EUVL L 299, 8.11.2008, s. 43).

(b) *Kattava testi*

Kattava testi oli sekä tekninen että laillinen edellytys SIS II:n käyttöönotolle³, ja sen vuoksi siihen kuului kaikkien SIS II:n keskeisten osien – keskusjärjestelmän, kaikkien kansallisten järjestelmien ja verkon – testaus.

Suurin osa jäsenvaltioista oli saanut lopullisen testauksen onnistuneesti päätökseen jo vuoden 2012 toisella puoliskolla, kuten alun perin oli suunniteltu. Viidellä jäsenvaltiolla oli kuitenkin kansallisen tason ongelmia, ja siksi oli tehtävä ylimääräisiä uusintatestejä, jotka venyivät suunnitellun aikarajan yli. Käytännössä kävi niin, että Puola ja Sveitsi joutuivat uusimaan yhden testitapauksen ja Tanska ja Suomi kokonaisen testausvaiheen. Belgia pyysi saada toistaa osan kattavasta testistä poistaakseen testiään koskevaan päätökseen liitetyn varauksen.

Kaikki kyseiset jäsenvaltiot onnistuivat lopulta läpäisemään jäljellä olevat uusintatestit tammikuun 2013 toisella viikolla. SIS II -keskusjärjestelmä ja viestintäinfrastruktuuri toimivat hyvin ja vakaasti koko ajan, kun kattavan testin uusintoja tehtiin.

(c) *SIRENEn⁴ toiminnallinen testi*

Neljä jäsenvaltiota, muiden muassa Suomi, joutuivat toistamaan lisätietojen vaihtoa koskevan testin (SIRENEn toiminnallisen testin) viikolla, joka alkoi 28. tammikuuta 2013. Testi kuuluu jäsenvaltioiden vastuualueeseen, ja komissio antoi testin suorittamista varten käyttöön keskusjärjestelmän ja viestintäinfrastruktuurin. Belgia, Tšekki, Ruotsi ja Suomi täyttivät lopulta testivaiheen päättämisen perusteet ja Schengen-asioiden työryhmä (SIS/SIRENE-kokoonpano) vahvisti virallisesti testitulokset 15. helmikuuta 2013.

(d) *SIRENE-lomakevaihtotesti*

Siirtymisestä annettujen säädösten edellyttämän SIRENEn toiminnallisen testin lisäksi jäsenvaltiot päättivät suorittaa epävirallisen SIRENE-lomakevaihtotestin, jossa kaikki jäsenvaltiot vaihtoivat keskenään koko SIRENEn lomakevalikoiman. Testaus tapahtui maaliskuussa 2013 ja sen tulokset olivat myönteisiä.

Lisäksi myös toimintavalmiita SIRENE-sähköpostilaatikoita testattiin onnistuneesti maaliskuun aikana.

(e) *Muut testit*

Jäsenvaltioiden kanssa testattiin myös SIS II:n operatiivisessa hallinnoinnissa käytettävien kahden seuraavan täydentävän työkalun toimintaa:

- Ensimmäistä työkalua käyttävät kansallisen järjestelmän ylläpitäjät avatessaan palvelua keskusjärjestelmän ylläpitäjälle. Työkalun tarkoituksena on SIS II:n käytössä esiintyvien teknisten ongelmien havaitseminen ja seuranta.

³ Toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän (SIS II) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1987/2006 55 artiklan 3 kohdan c alakohta (EUVL L 381, 28.12.2006, s. 4) ja toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän (SIS II) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä 12 päivänä kesäkuuta 2007 annetun neuvoston päätöksen 2007/533/YOS 71 artiklan 3 kohdan c alakohta (EUVL L 205, 7.8.2007, s. 63).

⁴ SIRENE — Supplementary Information Request at the National Entries, kansallisella tasolla esitetyt lisätietopyynnöt.

- Toinen työkalu on ylläpitäjien välinen web-pohjainen viestinvaihtojärjestelmä. Esimerkiksi kun keskusjärjestelmässä tehdään kunnossapitotöitä, ylläpitäjä tiedottaa siitä kaikille kyseistä työkalua käyttäville kansallisten järjestelmien ylläpitäjille.

Kumpaakaan työkalua ei käytetä SIS II:n viestien lähettämiseen. Ne on suunniteltu järjestelmän toimintakuntoisena pitämiseksi tarvittavaa tietojenvaihtoa varten.

Molempien työkalujen testit suoritettiin onnistuneesti vuoden 2013 helmikuun lopusta huhtikuun alkuun.

1.3. SIS II -verkon turvallisuus

Jäsenvaltioilla on operatiivisia tarkoituksia varten sekä laajan tietoliikenneverkon rajapintojen pääjärjestelmät että sen varmuusjärjestelmät, mikä mahdollistaa keskusjärjestelmän ja kansallisten järjestelmien turvallisen viestinnän.

Onnistuneen testauksen ansiosta SIS-VIS-komitean vahvistama toiseen salauskerrokseen liittyvä tekninen ratkaisu, jolla vahvistetaan entisestään SIS II:n verkkoturvallisuutta, saatiin käyttöön helmikuun lopulla vuonna 2013.

1.4. Siirtyminen SIS 1+ -järjestelmästä SIS II:een

1.4.1. Oikeudellinen kehys

SIS II -hankkeen viimeistä vaihetta varten laadittu oikeudellinen kehys konsolidoitiin edellisen kertomuskauden lopulla uudelleenlaadituilla siirtymissäädöksillä, jotka tulivat voimaan 30. joulukuuta 2012. Näin varmistettiin, että siirtymisprosessi oli oikeudellisesti pätevä ja teknisesti optimoitu ja että voitiin myöntää ylimääräistä rahoitustukea siirtymistoimiin liittyville kansallisille hankkeille.

1.4.2. Edellytykset järjestelmän käyttöönotolle

SIS II:n oikeusperustassa säädetään tietyistä SIS II:n käyttöönottopäätökseen liittyvistä edellytyksistä. Käyttöönottopäivä voidaan näin ollen määritellä vasta,

- kun tarvittavat täytäntöönpanotoimenpiteet on hyväksytty;
viimeinen jäljellä oleva täytäntöönpanotoimi oli komission täytäntöönpanopäätös SIRENE-käsikirjasta ja muista toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän (SIS II) täytäntöönpanotoimenpiteistä⁵, joka hyväksyttiin 26. helmikuuta, kuten edellä mainittiin;
- kun kaikki SIS 1+ -järjestelmään osallistuvat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet komissiolle tehneensä tarvittavat tekniset ja oikeudelliset järjestelyt SIS II:n tietojen käsittelemiseksi ja lisätietojen vaihtamiseksi;
SIRENE:n toiminnallisen testin päätyttyä kaikki SIS 1+ -järjestelmään osallistuvat jäsenvaltiot ilmoittivat komissiolle toteuttaneensa tarvittavat tekniset ja oikeudelliset järjestelyt SIS II:n tietojen käsittelemiseksi ja lisätietojen vaihtamiseksi;
- kun komissio on ilmoittanut, että SIS II:n kattava testi, jonka komissio suorittaa yhdessä jäsenvaltioiden kanssa, on saatettu päätökseen, ja kun neuvoston valmistelevat elimet ovat validoineet esitetyn testituloksen ja vahvistaneet, että SIS II:n suoritustaso vastaa vähintään SIS 1+:lla saavutettua tasoa;

⁵ (EUVL L 71, 14.3.2013, s. 1) (EUVL L 359, 29.12.2012, s. 32).

sen jälkeen kun Schengen-asioiden työryhmä (SIS-TECH-kokoonpano) oli 6. helmikuuta validoinut esitetyn päätöksen, jonka mukaan keskusjärjestelmä, s-Testaverkko ja kansalliset järjestelmät ovat läpäisseet testin, komissio ilmoitti 20. helmikuuta pidetyssä Coreper-neuvoston kokouksessa, että erityisesti seuraavat kattavan testin tavoitteet oli saavutettu:

- komissio ja SIS 1+ -järjestelmään osallistuvat jäsenvaltiot olivat toteuttaneet SIS II -tietojen käsittelyä varten tarvittavat tekniset järjestelyt ja
- SIS II:n suoritustaso vastasi vähintään SIS 1+:lla saavutettua tasoa
- komissio oli toteuttanut tarvittavat tekniset järjestelyt, jotta SIS II -keskusjärjestelmä voidaan liittää kyseisten jäsenvaltioiden N.SIS II -järjestelmään
- kaikkien jäsenvaltioiden N.SIS II -järjestelmät liitettiin SIS II -keskusjärjestelmään 25. tammikuuta 2013.

Sen jälkeen, kun kaikki SIS II:n oikeusperustassa mainitut edellytykset olivat täyttyneet, oikeus- ja sisäasioiden neuvosto hyväksyi (7. ja 8. maaliskuuta 2013) kaksi neuvoston päätöstä, joissa SIS II:n oikeusperustan voimaantulopäiväksi eli käytännössä SIS II:n käyttöönottopäiväksi vahvistettiin 9. huhtikuuta 2013.

1.4.3. Tietojen tekninen siirtäminen

Komission käyttöön antaman muuntimen, väliaikaisen siirtymäarkkitehtuurin ydinosan, viimeinen testi saatiin onnistuneesti päätökseen tammikuussa 2013 oikeaan aikaan tietojen varsinaiseksi siirtämiseksi (*live data migration*) SIS 1+ -järjestelmästä SIS II:een. Tietojen varsinainen siirtäminen aloitettiin 22. tammikuuta 2013 komission järjestämien ja tukemien siirtymisharjoitusten ja tietojen puhdistamistoimien jälkeen.

Siirtymisen ensimmäiseen vaiheeseen kuului SIS 1+ -järjestelmän tietokantaan sisältyvien 46,7 miljoonan ilmoituksen muuntaminen SIS II:n tietomallia vastaavaksi tiedoksi muuntimen avulla. Työ tehtiin vuoden 2013 tammikuun 22. päivän ja helmikuun 6. päivän välisenä aikana, ja tällöin kaikki SIS 1+ -tietokannassa suoritettavat uudet luo/päivitä/poista-tehtävät tallennettiin väliaikaisesti muunnosjonoihin. Sitten muunnettu tieto siirrettiin SIS II -keskusjärjestelmään. Kun työ oli valmis, myös kaikki jonossa olevat SIS 1+ -viestit muunnettiin ja päivitettiin SIS II -keskustietokantaan. Prosessin päätyttyä SIS 1+ -tietokannassa suoritettavat uudet toiminnot näkyivät myös SIS II -tietokannassa, eli SIS 1+ -keskustietojärjestelmä ja SIS II -keskustietojärjestelmä olivat synkronoituja.

Jäsenvaltioilla on 7. maaliskuuta 2013 lähtien ollut mahdollisuus tehdä hakuja SIS II -keskusjärjestelmän tietokannasta (jossa oli tuolloin vain SIS 1+ -tietokannan sisältöä) SIS II -keskusjärjestelmän hakupalvelun avulla.

Siirtymisen seuraavassa vaiheessa SIS II:n kansallisiin versioihin kerättiin tietoa sen varmistamiseksi, että jäsenvaltioilla, joilla oli SIS II:n kansallinen versio, oli samat tiedot kuin SIS II -keskustietokannassa. Tämä prosessi ei ole tarpeen niiden kuuden jäsenvaltion kohdalla, jotka ovat päättäneet olla toteuttamatta kansallista versiota ja tehdä kaikki haut keskusjärjestelmästä, joka on SIS II:ssä käyttöön otettu uusi toiminto.

SIS II:n koko tietokannan varsinainen siirtäminen kesti 16 tuntia jäsenvaltiota kohden. Tämä vaihe päättyi 28. maaliskuuta. Tällöin kaikki SIS II -järjestelmän kansalliset versiot oli synkronoitu SIS II -keskusjärjestelmän kanssa, joka puolestaan oli synkronoitu muuntimen avulla SIS 1+ -keskusjärjestelmän kanssa.

1.4.4 Siirtyminen järjestelmästä toiseen

Neuvosto vahvisti siirtymispäiväksi 9. huhtikuuta 2013.

SIS 1+- ja SIS II -järjestelmät, myös kaikki kansalliset versiot, pidettiin täydellisen synkronoituina maaliskuun 28. päivän (teknisen siirtymisen päättymispäivä, ks. edellä) ja huhtikuun 9. päivän välisen ajan: jokainen uusi SIS 1+ -viesti päivitti SIS 1+ -keskustietokannan, muunnettiin ja päivitti sen jälkeen SIS II -tietokannan ja kansalliset versiot.

Komission hanketyöryhmä koordinoi keskitetysti siirtymisprosessia SIS II -ohjelman hallintoneuvoston jäsenten avustamana. Prosessi eteni seuraavasti:

- Kaikki jäsenvaltiot pysäyttivät liikenteen SIS 1+ -järjestelmän puolelta samaan aikaan kello 8.00 ja odottivat, kunnes kaikki ilmoitukset oli käsitelty SIS 1+ -keskustietojärjestelmässä ja SIS 1+ -järjestelmän kansallisissa versioissa.
- Keskusjärjestelmän puolella viimeiset SIS 1+ -viestit muunnettiin SIS II -muotoon. Kun tämä oli varmistettu, kaksisuuntainen muunnin kytkettiin peruutukselle SIS II:n ilmoitusten muuntamiseksi takaisin SIS 1+ -muotoon (SIS II -järjestelmästä tuli siirtymishetkestä lähtien pääjärjestelmä).
- Jäsenvaltioiden puolella kansalliset loppukäyttäjäsovellukset (esimerkiksi rajavartijoiden käyttämät kansalliset järjestelmät) kytkettiin irti kansallisesta SIS 1+ -järjestelmästä ja liitettiin kansalliseen SIS II -järjestelmään. Tämän seurauksena kaikki kansallisesta SIS II -järjestelmästä lähetetyt uudet viestit lähtivät SIS II -muodossa.
- Jäsenvaltion oli ilmoitettava koordinoitiryhmälle valmiudestaan aloittaa SIS II -viestien lähettäminen ennen kuin ne saivat luvan siirtää viestejään SIS II -keskusjärjestelmään. Prosessi eteni jäsenvaltio kerrallaan, jotta voitiin varmistaa, että kaikki päivitysmekanismit toimivat odotetulla tavalla.
- Portugali oli ensimmäinen jäsenvaltio, joka oli valmis lähettämään SIS II -ilmoituksen. Se tapahtui kello 10.51 paikallista aikaa eli yli tunnin edellä aikataulusta. SIS II -järjestelmän oikeusperusta tuli voimaan juuri tuolla hetkellä.

Näin ollen asiaa varten perustettu siirtymisen ohjausryhmä, johon kuuluivat komission SIS II -ryhmä, SIS II -ohjelman hallintoneuvosto ja neuvoston puheenjohtajavaltio, saattoi tehdä seuraavat johtopäätökset:

- kaikki jäsenvaltiot pystyivät lähettämään SIS II -ilmoituksia
- kaikki kansalliset versiot oli päivitetty keskusjärjestelmästä tulleiden viestien avulla
- hakuja oli mahdollista tehdä joko keskustietokannasta tai päivitetystä kansallisesta versiosta.

Johtopäätös oli, että kaikkien uuteen järjestelmään siirtyvien jäsenvaltioiden siirtyminen oli onnistunut.

1.4.5 Intensiivinen seurantakausi

Siitä hetkestä lähtien, kun ensimmäinen ilmoitus lähetettiin SIS II:een, muuntimen tehtävä oli pitää SIS 1+ -keskusjärjestelmä synkronoituna SIS II -keskusjärjestelmän kanssa. SIS 1+ -järjestelmän kansallisia versioita ei kuitenkaan enää päivitetty.

Tämä oli varotoimenpide sen varalta, että johonkin kansallisista SIS II -järjestelmistä olisi tullut niin vakavia ongelmia, että se olisi ollut pakko palauttaa SIS 1+ -järjestelmäksi. Tällöin kyseinen jäsenvaltio olisi ladannut, sitä koskevan pyynnön esitettyään, SIS 1+ -tietokannan, kytkenyt sen sovellukset ja alkanut lähettää uudelleen viestejä SIS 1+ -järjestelmällä. Kun SIS II:n ongelma olisi saatu ratkaistua, sama jäsenvaltio olisi siirtynyt jälleen SIS II:een.

Intensiivinen seurantakausi kesti 30 päivää, kuten oikeusperustassa säädetään. Komission SIS II -hanketyöryhmä valvoi koko seurantakauden ajan järjestelmän tilaa ja varmisti, että SIS 1+ -tietokanta pysyi synkronoituna SIS II -tietokannan kanssa.

Koska mikään jäsenvaltio ei kyseisenä aikana pyytänyt siirtymistä takaisin SIS 1+ -järjestelmään, muunnin kytkettiin pois päältä 8. toukokuuta 2013.

SIS II -järjestelmän ylläpitäjänä on kyseisestä päivästä lähtien eu-LISA, vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaava eurooppalainen virasto.

2. HALLINNOINTI

2.1. Rahoitus

2.1.1. SIS II -järjestelmän talousarvio

Kesäkuun 2013 loppuun mennessä komissio on sitonut talousarviomäärärahoja SIS II -hankkeeseen yhteensä 171 699 692 euroa vuodesta 2002 lähtien. Niitä vastaavat sopimukset koskevat toteutettavuustutkimuksia, SIS II:n keskusjärjestelmän kehittämistä, tukitoimintoja ja laadunvarmistusta, SIS II -verkkoa, operatiivisen hallinnoinnin valmistelua, turvallisuutta, viestintää, asiantuntijoiden virkamatkakuluja ja tiedotuskampanjaa.

Mainitusta määrästä oli maksettu vuoden 2002 ja kesäkuun lopun 2013 välisenä aikana 136 567 137 euroa. Tärkeimmät menoerät olivat kehittäminen (73 566 165 euroa), verkko (32 154 296 euroa), tukitoiminnot ja laadunvarmistus (13 612 454 euroa) sekä operatiivisen hallinnoinnin valmistelu Strasbourgissa ja Sankt Johann im Pongaussa (9 376 235 euroa).

2.1.2. Lisärahoitus jäsenvaltioiden toteuttamaan kehittämistoimintaan

Kahdeksan viimeksi liittyneen jäsenvaltion kansalliset kehittämishankkeet, jotka tarvitsivat lisärahoitusta Euroopan ulkorajarahastosta, saatettiin loppuun tällä kertomuskaudella. Tämän lisäksi ja sen mielenkiinnon johdosta, jota jäsenvaltiot ovat osoittaneet komission vuoden 2013 alussa käynnistämää uudelleenlaadittujen siirtymissäädösten yhteisen 16 artiklan mukaista ehdotuspyyntöä kohtaan, komissio on antanut käyttöön 13 miljoonan euron lisäsumman siten, että jäsenvaltiokohtaiseksi ylärajaksi on asetettu 715 000 euroa (josta 25 prosenttia osarahoitetaan kansallisista varoista). Lisäksi yhdeksälle jäsenvaltiolle myönnettiin siirtymiseen liittyvään toimintaan rahoitusta, jonka kokonaissumma on enintään 4 157 076,50 euroa.

2.2. Operatiivinen hallinnointi

2.2.1. Siirtyminen C.SIS-järjestelmään (Schengenin keskustietojärjestelmä)

SIS II:n tuotantoympäristön operatiivinen hallinnointi siirrettiin ensin päätoimeksisaajalta C.SISille (Ranskan ja komission välisellä palvelusopimuksella) ennen varsinaista siirtymistä (*live migration*) SIS 1+ -järjestelmästä SIS II:een, koska siirtymävaiheessa SIS 1+ -järjestelmän, muuntimen ja SIS II:n ylläpitäjänä oli oltava samanaikaisesti yksi taho. Muuntimen ja SIS II:n ylläpitäjänä oli C.SIS koko siirtymävaiheen, myös kuukauden mittaisen intensiivisen seurantajakson, ajan.

2.2.2. Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaava eurooppalainen virasto (eu-LISA)

Suunnitelmien mukainen SIS II:n luovuttaminen eu-LISAlle⁶ alkoi vuoden 2013 alussa ja saatettiin päätökseen 9. toukokuuta 2013 mennessä. Luovutusasiakirja ja kaikki SIS II -järjestelmää ja sen toiminnallisia näkökohtia koskevat tekniset asiakirjat annettiin eu-LISAn käyttöön.

eu-LISA otti työtehtävät vastaan SIS II:n oikeusperustan ja viraston oman perustamisasetuksen⁷ mukaisesti 9. toukokuuta 2013, kun intensiivinen seurantakausi päättyi ja siirtymissäädökset lakkasivat olemasta voimassa.

eu-LISAlla on myös viestintäinfrastruktuuriin liittyviä tehtäviä, kuten valvonta, turvallisuus ja jäsenvaltioiden ja palvelun tarjoajan välisten suhteiden koordinointi.

Tämän lisäksi eu-LISAn perustamisasetuksen mukaan eu-LISAlle annetaan muita SIS II:een liittyviä tehtäviä, kuten erityisesti SIRENE-henkilöstölle annettava SIS II:n tekninen käyttäjäkoulutus ja SIS II:n teknisiä näkökohtia koskeva asiantuntijoiden koulutus Schengen-arvioinnin puitteissa.

Lisäksi eu-LISA vastaa siitä, että *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* julkaistaan luettelo toimivaltaisista viranomaisista, joilla on valtuudet tehdä suoria hakuja SIS II -järjestelmään sisältyvistä tiedoista, samalla kun julkaistaan luettelo kansallisista SIS II -toimistoista (N.SIS II) ja SIRENE-toimistoista⁸. Ennen SIS II:n luovutusta eu-LISAlle komissio hoiti edellä mainittujen luetteloiden julkaisemisen 9. huhtikuuta 2013⁹.

SIS II:n neuvoa-antava ryhmä, joka antaa asiantuntija-apua eu-LISAn hallintoneuvostolle, kokoontui kertomuskaudella kolme kertaa (19. ja 20. helmikuuta, 23. ja 24. huhtikuuta ja 4. ja 5. kesäkuuta).

⁶ Asetuksen (EY) N:o 1987/2006 (EUVL L 381, 28.12.2006) ja neuvoston päätöksen 2007/533/YOS (EUVL L 205, 7.8.2007) yhteinen 15 artikla.

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1077/2011, annettu 25 päivänä lokakuuta 2011, vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan eurooppalaisen viraston perustamisesta (EUVL L 286, 1.11.2011, s. 1).

⁸ Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan eurooppalaisen viraston perustamisesta 25 päivänä lokakuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1077/2011 12 artiklan 1 kohdan y alakohta (EUVL L 286, 1.11.2011, s. 1).

⁹ EUVL C 103, 9.4.2013, s. 1.

Taloudellinen riippumattomuus, jonka eu-LISA saavutti 22. toukokuuta 2013, ja viraston sijaintijäsenvaltioiden kanssa tehtäviä sopimuksia koskevien neuvottelujen saattaminen asteittainen päätökseen ovat johtaneet siihen, että komission eu-LISAlle perustamisvaiheessa antama tuki on vähentynyt asteittain tällä kertomuskaudella. Näiden kahden välisiä työskentelysuhteita ohjaa kaksi yhteisymmärryspöytäkirjaa (operatiivisia työjärjestelyjä koskeva pöytäkirja on vielä allekirjoittamatta, rahasiirtoja koskeva pöytäkirja allekirjoitettiin 17. toukokuuta 2013).

2.3. Projektinhallinta

2.3.1. SIS II -ohjelman hallintoneuvosto

SIS II -ohjelman hallintoneuvosto on täyttänyt tehtävänsä asettamat vaatimukset ja keskittynyt erityisesti jäljellä oleviin uusintatesteihin ja siirtymisvaiheeseen.

Kertomuskaudella pidettiin seitsemäntoista hallintoneuvoston täysistuntoa. Viimeinen pidettiin 7. toukokuuta 2013. Siirtymissäädösten voimassaolon päättyessä myös hallintoneuvosto lakkautettiin.

2.3.2. SIS-VIS-komitea (SIS II)

SIS-VIS-komitea kokoontui tammi-toukokuussa 2013 viisi kertaa käsittelemään SIS II -järjestelmään liittyviä teknisiä asioita. Kokouksissa hyväksyttiin useita siirtymistä ja testausta koskevia keskeisiä asiakirjoja. Yksityiskohtaisia kysymyksiä, jotka koskevat yksittäisiä hanketuotoksia, kuten muutospyyntöjä ja teknistä siirtymistä (migraatio), on käsitelty tarkemmin erityisryhmissä – muutoshallinnasta vastaavassa asiantuntijaryhmässä, joka kokoontui kolme kertaa, ja SIS II -siirtymisestä vastaavassa asiantuntijaryhmässä, joka kokoontui 17 kertaa.

2.3.3. Kansalliset suunnittelutoimet ja niiden koordinointi

Viimeinen komission säännöllisesti järjestämistä jäsenvaltioiden kansallisten hankevastaavien kokouksista, joissa vaihdetaan yksityiskohtaisia tietoja hankkeiden kokonaistilanteen kannalta olennaisista toimista, pidettiin 30. toukokuuta 2013. Hankevastaavat kokoontuivat kertomuskauden aikana viisi kertaa, ja kokouksissa käsiteltiin erityisesti kokonaisaikataulua, testausta, teknistä siirtymistä (migraatio), siirtymistä SIS II -järjestelmän käyttöön, SIS II:n operatiivista käsikirjaa ja SIS II -erityistyöryhmän kertomuksia.

2.3.4. Neuvosto

Komissio piti edelleen kaikki asiaankuuluvat neuvoston elimet säännöllisesti ajan tasalla SIS II -hankkeen toteuttamisesta, myös aikataulua ja talousarviota koskevista näkökohdista, kiinnittäen erityistä huomiota niihin teknisiin ja oikeudellisiin tehtäviin, jotka liittyvät aikaan ennen SIS II:n käyttöönottoa. Valmisteluvaiheessa on selvitetty kaikki erityisesti tekniseen siirtymiseen ja siirtymisvaiheeseen liittyvät ongelmat. Kuten aiemmin mainittiin, kaikki oikeudellisesti sitovat edellytykset SIS II:n käyttöönoton ajankohtaa koskevalle neuvoston päätökselle täyttyivät ajoissa. Tämä perusteellinen valmistelutyö johti siihen, että kyseinen päätös tehtiin Irlannin puheenjohtajakauden ensimmäisessä oikeus- ja sisäasioiden neuvoston kokouksessa 7. maaliskuuta 2013. Neuvosto hyväksyi yksimielisesti kaksi päätöstä, jotka koskivat SIS II:n käyttöönottoa 9. huhtikuuta 2013 (yksi päätös kummankin entisen pilarin

osalta)¹⁰. SIS II:n käyttöönoton yhteydessä käynnistettiin tiedotuskampanja, kuten 3.3.6 kohdassa mainitaan.

Komissio julkaisi hankkeessa mukana oleville kansallisen tason toimijoille viikoittaista tiedotetta, jossa esitetään yhteenveto teknisistä edistysaskeleista, intensiivisen seurantakauden loppuun asti eli siihen asti, kun projekti luovutettiin eu-LISAlle.

2.3.5. Euroopan parlamentti

Euroopan parlamentti tuki edelleen SIS II:ta.

Komissio on ottanut huomioon avoimuuden ja toimielinten välisen lojaalin yhteistyön ja pitänyt Euroopan parlamentin ajan tasalla lukuisista SIS II:n kehittämiseen liittyvistä näkökohdista aivan hankkeen loppuun asti. Se lähetti LIBE-valiokunnalle kaksi kirjettä, joista toisessa käsiteltiin kattavan testin loppuun suorittamista ja toisessa SIS II:n luovuttamista eu-LISAlle). Lisäksi komissio antoi LIBE-valiokunnalle tilannekatsauksen 21. maaliskuuta 2013 järjestetyssä kuulemistilaisuudessa eli pian SIS II:n käyttöönoton jälkeen.

2.3.6. SIS II -tiedotuskampanja

Komissio järjesti SIS II:n oikeusperustan mukaisesti yhteistyössä kansallisten tietosuojaviranomaisten ja Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa SIS II:n toiminnan aloittamista tukevan tiedotuskampanjan, jolla yleisölle tiedotetaan järjestelmän tavoitteista, siihen tallennetuista tiedoista, sen käyttöön oikeutetuista viranomaisista sekä henkilöiden oikeuksista¹¹.

Vuoden 2012 lopulla tehdyn tärkeimpiä hanketuotoksia koskevan puitesopimuksen mukaisesti komissio viimeisteli esitteen, julisteen ja lyhyen videoanimaation ja toimitti ne jäsenvaltioiden asiasta vastaaville viranomaisille edelleen levitettäväksi kansallisella tasolla (rajanylityspaikoilla, poliisiasemilla, konsulaateissa jne.). Viestintäkampanja on toteutettava säännöllisin välein uudestaan.

2.3.7. Riskienhallinta

Komissio valvoi tarkasti SIS II -hankkeeseen liittyviä riskejä laadunvarmistuksesta vastaavan toimeksisaajansa tuella ja seurasi niitä viikoittain noudattaen vakiintunutta menettelyä, johon myös SIS II -ohjelman hallintoneuvosto osallistui kuukausittain.

Tällä kertomuskaudella komissio joutui keskittymään seuraaviin riskeihin:

- jäsenvaltioiden valmiudet (loppukäyttäjäsovellukset) ja erityisesti varasuunnitelman toteuttaminen Suomessa
- siirtymisaikataulussa oleva rajoitettu aika varautumISRatkaisuja varten.

¹⁰ Neuvoston päätös, annettu 7 päivänä maaliskuuta 2013, toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän (SIS II) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1987/2006 soveltamispäivän vahvistamisesta (EUVL L 87, 27.3.2013, s. 10) ja neuvoston päätös, annettu 7 päivänä maaliskuuta 2013, toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän (SIS II) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä tehdyn päätöksen 2007/533/YOS soveltamispäivän vahvistamisesta (EUVL L 87, 27.3.2013, s. 8).

¹¹ Asetuksen (EY) N:o 1987/2006 (EUVL L 381, 28.12.2006) ja neuvoston päätöksen 2007/533/YOS (EUVL L 205, 7.8.2007) yhteinen 19 artikla.

3. ENSISIJAISET TAVOITTEET TULEVAISUUDESSA

SIS II:n käyttöönoton jälkeen ensisijaisena tavoitteena on pitää järjestelmä täysin toimivana ja erityisesti

- varmistaa järjestelmää varten tarvittava infrastruktuuri ja sen toiminta
- sallia kansallisten osien kehittäminen sen mukaisesti, mitä keskusjärjestelmän osalta on sovittu
- antaa SIRENE-toimistoille ensisijainen asema riittävän henkilöstön ja tarkoituksenmukaisen teknisen tuen muodossa
- kehittää täysipainoinen katastrofielvytyssuunnitelma / toiminnan jatkuvuuden suunnitelma
- varmistaa SIS II:n kestävyys mahdollisissa tietoturvaloukkauksissa.

4. PÄÄTELMÄT

Schengenin tietojärjestelmä on keskeinen osa Schengen-yhteistyötä. SIS II on uusimman tekniikan mukainen tietotekninen järjestelmä, joka tarjoaa edeltäjäänsä verrattuna useita parannettuja toimintoja ja uusia tietoryhmiä. Tämän vuoksi SIS II on Schengen-alueen toimivuuden kannalta keskeinen väline, kun otetaan huomioon turvallisuus ja henkilöiden vapaa liikkuvuus.

Se on tästä syystä ollut aivan alusta alkaen komission lippulaivahanke.

SIS II:n kehittäminen oli kokonaisuudessaan kieltämättä hyvin vaativaa. Monimutkaisen järjestelmän rakentaminen niin, että täytetään käyttäjien suuret odotukset ja lisääntyvät vaatimukset, osoittautui sekä teknisesti että poliittisesti hyvin haastavaksi ja vei enemmän aikaa kuin alun perin oli suunniteltu.

Vuonna 2009 suoritettiin merkittävä arviointi. Sen tuloksena vuonna 2010 tehostettiin hallintorakennetta, parannettiin teknisiä eritelmiä, toteutettiin uusi etenemissuunnitelma ja tarkistettiin talousarviokehystä hankkeen loppuun saattamista varten. Siitä lähtien SIS II -hanke on pysynyt aikataulussa ja budjetin rajoissa monista haasteista huolimatta. Kaksi onnistunutta välitavoitetta osoittivat, että keskusjärjestelmä on vankka ja suorituskykyinen, kuten myös sen perustana olevat keskeiset rakenteelliset ja tekniset valinnat. Sitten seurasivat loppuvaiheen testit ja varsinainen tietojen siirtäminen SIS 1+ -järjestelmästä SIS II:een, jotka kaikki saatiin onnistuneesti päätökseen.

Koska kaikki sidosryhmät olivat vahvasti sitoutuneita hankkeen loppuun saattamiseen, SIS II saatiin valmiiksi tällä kertomuskaudella ja otettiin käyttöön 9. huhtikuuta, kuten oikeus- ja sisäasioiden neuvosto oli maaliskuussa 2013 päättänyt. SIS II:n toiminta on siitä lähtien ollut kitkatonta.

SIS II -hankkeesta saadut kokemukset ovat arvokkaita kehitettäessä alan uusia laaja-alaisia tietojärjestelmiä, erityisesti maahantulo- ja maastalähtöjärjestelmää sekä rekisteröityjen matkustajien ohjelmaa, jotka sisältyvät älykkäitä rajoja koskevaan aloitteeseen.

Talousarvion toteutuminen				
	<u>Vuodesta 2002 kesäkuuhun 2013</u>		<u>Tammikuusta kesäkuuhun 2013</u>	
<i>(euroa)</i>	<u>Sitoumukset</u>	<u>Maksut</u>	<u>Sitoumukset</u>	<u>Maksut</u>
<u>Kehittäminen (HP/Steria)</u>	<u>85 882 789</u>	<u>73 566 165</u>	<u>35 121</u>	<u>2 773 328</u>
<u>Kehittäminen (Atos)</u>	<u>3 921 248</u>	<u>3 548 261</u>	<u>0</u>	<u>247 219</u>
<u>Tukitoiminnot ja laadunvarmistus</u>	<u>16 063 293</u>	<u>13 612 454</u>	<u>210 379</u>	<u>1 000 068</u>
<u>Verkko</u>	<u>45 335 129</u>	<u>32 154 296</u>	<u>0</u>	<u>1 778 679</u>
<u>Operatiivisen hallinnoinnin valmistelu</u>	<u>12 986 242</u>	<u>9 376 235</u>	<u>0</u>	<u>66 901</u>
<u>Turvallisuus</u>	<u>1 358 310</u>	<u>386 914</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
<u>Selvitykset/kuulemiset</u>	<u>1 086 628</u>	<u>985 020</u>	<u>22 217</u>	<u>21 813</u>
<u>Tiedotuskampanja</u>	<u>183 943</u>	<u>108 846</u>	<u>0</u>	<u>75 473</u>
<u>Asiantuntijoiden virkamatkakulut</u>	<u>4 867 236</u>	<u>2 814 072</u>	<u>3 482 456</u>	<u>2 231 362</u>
<u>Muut</u>	<u>14 874</u>	<u>14 874</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
<u>YHTEENSÄ:</u>	<u>171 699 692</u>	<u>136 567 137</u>	<u>4 067 173</u>	<u>8 194 842</u>

SIS-VIS-komitean (SIS II) kokoukset ja työryhmäkokoukset

a) Kertomuskauden aikana järjestetyt kokoukset

TAMMIKUU 2013	
9, 16, 23, 30	SIS II -ohjelman hallintoneuvosto
24	SIS-VIS-komitea (SIS II:n tekninen rakenne)
24	Kansallisten SIS II -hankevastaavien kokous
10, 17, 25, 31	SIS II -siirtymisestä vastaavan asiantuntijaryhmän (MEG) kokous
29	SIS II -muutoshallinnasta vastaavan asiantuntijaryhmän (CMB) kokous

HELMIKUU 2013	
5, 13, 21, 27	SIS II -ohjelman hallintoneuvosto
26	SIS-VIS-komitea (SIS II:n tekninen rakenne)
26	Kansallisten SIS II -hankevastaavien kokous
7, 14, 21, 28	SIS II -siirtymisestä vastaavan asiantuntijaryhmän (MEG) kokous
6	SIS II -muutoshallinnasta vastaavan asiantuntijaryhmän (CMB) kokous

MAALISKUU 2013	
5, 14, 20, 26	SIS II -ohjelman hallintoneuvosto
22	SIS-VIS-komitea (SIS II:n tekninen rakenne)
22	Kansallisten SIS II -hankevastaavien kokous
7, 14, 21	SIS II -siirtymisestä vastaavan asiantuntijaryhmän (MEG) kokous
21	SIS II -muutoshallinnasta vastaavan asiantuntijaryhmän (CMB) kokous

HUHTIKUU 2013	
3, 17, 25	SIS II -ohjelman hallintoneuvosto
26	SIS-VIS-komitea (SIS II:n tekninen rakenne)
26	Kansallisten SIS II -hankevastaavien kokous
4, 11, 18, 25	SIS II -siirtymisestä vastaavan asiantuntijaryhmän (MEG) kokous

TOUKOKUU 2013	
2, 7	SIS II -ohjelman hallintoneuvosto
30	SIS-VIS-komitea (SIS II:n tekninen rakenne)
30	Kansallisten SIS II -hankevastaavien kokous
2, 16	SIS II -siirtymisestä vastaavan asiantuntijaryhmän (MEG) kokous